

Vážená Učená společnosti,

Jedenkrát za rok je mě dána možnost, abych vás pozdravil na slavnostním zasedání. Dovolte mi, abych se při této příležitosti mohl krátko zamyslet nad tím, co učenost a vzdělání vlastně dnes znamená. S řadou svých kolegů z akademického světa, se shodují na tom, že podstata učenosti se mění. Svět je přesycen informacemi, které ať chceme či ne, ovlivňují naše myšlenkové pochody či alespoň vytvářejí vhodnou půdu pro určitý, tzn. omezený, druh pocitů. Zdá se, že být dnes neinformován často neznámá nevzdělanost, spíše naopak. Jakoby vzdělanost tkvěla v nějakém zapomenutí, v pokusu o hygienu mysli z čehož často plyne odmítání dosavadních vzdělávacích stereotypů. Takové odmítání má svůj smysl, ale nemělo by být traumatické, jen prosté opuštění, rozloučení se. Žádné (byť drobné) revoluce, ty automaticky vyvolávají antagonistické postoje.

Masivní přesunutí informací všeho typu na internetovou síť vytváří na jedné straně nepřetržitý informační šum, na druhé vybízí k instantním vědeckým výkonům, které vznikají metodou koláže. Jakoby prvotní činy přestávaly mít smysl. Čím dál víc se mi proto zdá, že "znovu vynalézání" žárovky má svoji důležitost, poněvadž nás vrací k nějakému primitivnímu (prvotnímu) edukativnímu procesu, který je základní při pokusech pochopení smyslu dějů. Považuji za velmi nevhodný ústup od výuky klasických disciplín jako je například písmo. Dítě se při výuce krásného psaní učí nejen estetice, ale i disciplíně souhry duševních a tělesných funkcí. Čím dál tím víc se přikláním k elitnosti vzdělání, k vyučování tzv. "zbytečných" disciplín a k akcentování etických prvků. Utilitární směřování k osvojení si nějakých užitečných návyků nutných pro zapojení do pracovních procesů, ještě není vzděláním, jen profesními kurzy. Učenost, podle mého názoru, začíná tam, kde do procesu vzdělávání vstupuje pokora a úcta k omylu. Pokora je to, co mobilizuje k vážným činům.

Děkuji Vám

Milan Knížák